

MUISTIO

JÄTEALAN JA KIERTOTALOUDEN YHTEISTYÖRYHMÄ JÄKKI (3/2024)

Aika 25.10.2024 klo 9.00-12.00

Paikka Nh. Jakovara (Mariankatu 9) ja Teams

Osallistujat:

Anna-Maija Pajukallio	YM	Mikko Paunio	STM
Jarmo Muurman	YM (pj.)	Elina Pohjalainen	VTT
Marja-Riitta Korhonen	YM	Jussi Nikula	WWF Suomi
Anu Patrikainen	JHY	Johanna Rautio	YM
Jutta Laine-Ylijoki	KIVO	Olli Laukkanen	YM
Tuulia Innala	Kuntaliitto	Sari Tasa	TEM
Paula Eskola	Motiva	Pekka Niskasaari	JHY/Forum Virium
Riitta Levinen	YM	Titta Berlin	MMM
Marja Ola	Kaupan liitto	Elina Pahkala	MMM
Heikki Sorasahi	YM (siht.)	Mika Heinonen	ELY
Juha Laurila	Rakennusteollisuus RT ry	Tiina Fiskaali	Teknoliateollisuus ry
Tuuli Myllymaa	Syke	Johanna Pakarinen	Tilastokeskus
Hanna Salmenperä	Syke	Paula Eskola	Motiva
Jenni Sademies	TYNK	Anna Virolainen-Hynnä	Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
Kati Suomalainen	YM		Energiateollisuus
Tarja-Riitta Blauberg	YM	Karoliina Muukkonen	Kuluttajaliitto
Tuuli Kunnas	Rakennusteollisuus RT ry	Jenni Vainioranta	YM
Salla Koivusalo	YM	Merja Saarnilehto	YM
Sirje Stén	YM	Sirje Sten	YM
Neea Heino	GTK	Ursula Immonen	SLL
Merja Torniainen	Ruokavirasto	Eini Lemmelä	YM
Mervi Sivula	PIRELY	Sinikka Koikkalainen	ELY-keskus
Jukka Kero	Kiinteistöliitto	Annukka Berg	Syke
Sirkku Jaakkola	YM	Satunaija Levón	ETL
Saila Porthen	ELY-keskus	Taina Nikula	YM
Aaron Vuola	Metsäteollisuus ry		

Outi Suomi Business Finland

Muistio

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 9:02.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

3. Ajankohtaiskatsaukset

YM:n Anna-Maija Pajukallio piti [Materiaalikierron yksikön ajankohtaiskatsauksen](#). Esityksestä nousi seuraavia kysymyksiä ja keskustelua:

- Kuinka paljon Suomessa on jääty jälkeen SER-direktiivin kierrätystavoitteesta? Vastaus: SER-laitteiden erilliskeräyksen toteuma vuonna 2019 oli lähes 55 % tavoitteen ollessa 65 %. Todettiin myös, että SER:iin/laitteisiin liittyvät laskentakäytännöt ovat tarkentumassa ja pohdittiin mahdollisuutta käydä laskentakäytäntöjä myöhemmin yhdessä läpi tässä tai erillisessä työryhmässään. Forum Viriumilla ollut hanke SER:iin liittyen.
- Kertakäyttömuovidirektiiviin liittyvästä ohjeistuksesta kysyttiin ja todettiin, että guidelines on jo julkaistu, mutta tulossa on vielä mm. kierrätetyn muovin pitoisuutta koskeva ohjeistus kemialliseen kierrätykseen liittyen.
- Nostettiin esiin ilmi tullut muovisilppu kierrätyslannoitteissa, ja että asian ratkaiseminen vaatii laaja-alaista kehitystyötä koko biojätteen kierrätyksen saralla liittyen mm. lajittelun laatuun yleisesti ja jätteen tuotteistamiseen.
- Uusi rakentamislaki on tulossa voimaan 2025 alussa, mukana maa-ainesten laajemman hyödyntämisen mahdollistaminen. Maa-ainesmuistio vaatisi päivittämistä, jolla voitaisiin edistää kiertotaloutta. Todettiin, että muistiolla rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa, mutta ns. MASA-asetus on Syken valmistelussa ja myös MARA-asetus otetaan työn alle kunhan pystytään.

YM:n Jarmo Muurman piti [Kiertotalouden ajankohtaiskatsauksen](#). Kysymyksiä/keskustelua ei herännyt.

4. Kiertotalouslaki

Olli Laukkanen piti esityksen [Kiertotalouslain systematiikka ja keskeisiä sisältökysymyksiä](#).

Ryhmän jäsenillä on mahdollisuus toimittaa mahdollisimman pitkälle mietittyjä kirjallisia ehdotuksia huomioitavaksi Kiertotalouslain valmistelussa. Ehdotuksilla haetaan mm. merkittäviä uusia kansallisen tason avauksia. Ehdotukset voi toimittaa Kiertotalouslain valmistelun sihteeristölle (olli.laukkanen@gov.fi, jussi.kauppila@gov.fi). Tarkempaa aikataulua ei ole määritetty, mutta mitä aikaisemmin ehdotuksia tulee sitä paremmin niitä kyetään huomioimaan valmistelussa. Vielä keväänkin aikana on tarvittaessa aikaa vaikuttaa.

Esitystä seuranneita kysymyksiä ja keskustelua:

- Kehitysideana kokeellinen systematiikkaosio, joka mahdollistaisi kokeilun vapaus -tyyppistä toimintamallia ja poistaisi esteitä ja muureja uusien toimintamallien edistämiseen. Tähän todettiin HO:ssa olevan ajatus teollisuuspuistotason kokeilujen mahdollistamisesta, mutta kontekstia ei ole rajattu vain kiertotalouteen.
- Tiedonhallintaan tulisi panostaa merkittävästi (esim. digitaalinen tuotepassi, analytiikka- ja keinoälytyö, rajapinnat järjestelmien välillä, tiedon julkisuus). Tätä näkökulmaa ei ole toistaiseksi käsitelty syvemmin Kiertotalouslaki-työssä.
- Laissa ei tulisi painottua liikaa jätteisiin vaan etusijajärjestyksen tulisi näkyä, eli tulisi keskittyä sinne missä kiertotalouden suurimmat haasteet ovat. Esim. tuote palveluna -malleja ei ole huomioitu, ja esim. kaupan käyttötavaraosta 95 % tuodaan maahan. Kiertotalouslaki-ryhmässä tulisi keskustella/ratkaista mm. miten alustatoimijat/verkkokaupat saadaan mm.

vastaamaan tuottajavastuistaan sekä noudattamaan EU:n tuotesääntelyä. Vastauksena todettiin, että uudelleenkäytön huomioimisesta tullaan keskustelemaan enemmän Kiertotalouslaki-työryhmän seuraavassa kokouksessa. Laissa on oma osionsa tuotesääntelylle ja pohdintaa tarvitaan mm. EU:n ekosuunnittelusetuksen osalta tarvittavasta kansallisesta sääntelystä.

- Hieman huolestuttavaa, jos jätelain uudistuksessa jää sivulle keskeinen jätehuollon elementti, eli käsittely- ja kierrätyskapasiteetin turvaaminen erilaisille jätelajeille kaikissa olosuhteissa. Kierrätyskelvottomille jätteille tarvitaan termistä käsittelyä eli polttoa, eikä korvaavaa ratkaisua ole olemassa. Näkökulman ei tulisi olla vain materiaalivirroissa.
- Tiedusteltiin kaavailuissa olevan jätteenpolttoselvityksen ero aiempaan v. 2021 selvitykseen. Todettiin, että aiempi selvitys liittyi vain jätteenpolton vero-ohjaukseen, mutta uusi selvitys tarkastelisi laajemmin erilaisia jätteenpoltoon liittyviä toimenpiteitä.
- Vinkattiin [Jätehuoltopäivät 2024:n materiaaleista](#) ja erityisesti ”Second hand first” -tukevatko markkinat –teemasta, jossa käsiteltiin asiaa useasta näkökulmasta.
- Toiveena saada jatkossa jätelakiin liittyviä materiaaleja ja kommentointimahdollisuus ennakkoon. Todettiin, että Kiertotalouslaki-työryhmän ja JÄKKI-ryhmän kokoukset ovat ajoitettu mahdollisimman lähellä toisiaan ajantasaisen tiedonkulun varmistamiseksi.
- Todettiin, että polttoon ohjautuu vain 2 % jätteen kokonaismäärästä, joten isossa kuvassa polton vaikutus kiertotalouteen on pieni.
- Kysyttiin Tuottajavastuujaoston kokoonpanosta ja todettiin, ettei kokoonpano rajaudu vain Kiertotalouslaki-työryhmän jäseniin vaan jäseniä on nimetty myös työryhmän ulkopuolelta. Jaosto kuulee eri tahoja tarvittavilta osin työn edetessä. Toiveena tuli täydentää kokoonpanoa elintarviketeollisuuden osalta.
- Kysyttiin lakivalmisteluun liittyvästä vaikutusarviointista johon todettiin, että vaikutusarviointi kuuluu aina HO-esitysten tekemiseen, mutta usein esimerkiksi aikataulut rajoittavat vaikutusarviointien laajuutta.
- Todettiin, että iso osa tulevaisuuden kiertotaloudesta on entistä poikkileikkaavampaa. Esimerkiksi vertaisvuokrauksen haasteena on kaupallisen palvelun luomisen näkökulmasta, että toimintaan ei saa vakuutusta. Tällaisia pitäisi nostaa agendalle jos halutaan edistää 3. sektorin kiertotalouspalveluita.
- Todettiin, että YK:n luontosopimuksen tavoitteena on maiden kulutuksen pienentäminen kestäviin rajoihin, mikä tarkoittaisi Suomessa keskimäärin n. 70 % luonnonvarojen kulutuksen vähennystä 2030 mennessä. Haaste: Mitkä ovat Kiertotalouslain eväät tavoitteen toteuttamiseen? Tavoitteiden tulisi olla Kiertotalousohjelman tavoitteita kunnianhimoisempia.

5. Kiertotalouden rahoitus

Syken Annukka Berg piti [Kiertotalouden Life SIP -hankkeen \(2027-2033/34\) valmistelun esittelyn](#).

Ideoita hankkeeseen ja ilmoituksia kiinnostuksesta kootaan 27.11. asti avoimena olevassa kyselyssä: <https://kiertotaloussuomi.fi/uutiset/2024/10/01/kiertotalouden-life-sip-hankkeen-valmistelu-on-alkanut/>.

Esityksen jälkeen kommenttina heräsi, että 10 %:n suuruinen kulu hanketta koordinoivalle taholle ei ole oikein. Hankkeesta kiinnostuneille ja mahdollisesti kumppaniksi lähteville toimijoille tulisi hyvissä ajoin myös avata toimijakohtaisia mahdollisuuksia budjetin osalta.

Forum Viriumin Pekka Niskasaari piti esityksensä [EU:n rahoitusohjelmista](#), jossa avattiin hyödyllisiä instrumentteja kiertotalouden näkökulmasta.

Esityksen jälkeen kommenttina heräsi, että EU:n horisonttirahoituksen kautta (Circular Bio-based Europe Joint Undertaking) on valmiutta 'first of kind' –pilotointeihin, mutta pilotoinneista ei ole tullut riittävästi hakemuksia. Suomalaisten haasteina on liiallinen keskittyminen omiin teknologisiin ratkaisuihin isojen hyötyjen, vaikuttavuuden ja yhteistyön korostamisen sijaan. Esimerkiksi Espanjassa konsulttien kanssa tehdään rahoitushakemusten valmisteluun liittyviä ehdollisia sopimuksia, joissa palkkion maksu on sidottu rahoitushakemuksen läpimenoon.

Business Finlandin Outi Suomi piti esityksen [Business Finlandin missioista ja rahoituspalveluista](#).

Esityksen jälkeen todettiin, että Business Finlandin tilaisuudet ovat erittäin hyviä verkottumiseen. Todettiin myös, että palvelunäkökulma tulisi huomioida BF:n rahoituksessa entistä laajemmin

6. Joulu lähestyy, miten käy vastuullisen ostamisen?

Kaupan liiton Jaana Kurjenoja piti [puheenvuoron aiheesta](#).

Kysymyksiä ei juurikaan herännyt mutta todettiin, että joissain tapauksissa verkkokauppojen tarjoama edistää myös tuotteiden korjausta ja käyttöiän pidennystä.

7. Yhteistyöryhmän jäsenten kuulumiset

- **Anu Patrikainen, Jätehuoltoyhdistys:** Hyväksytty yhdistyksen uusi strategia, jonka painopisteenä on alan tulevien osaajien tukeminen (mm. stipendeillä ja opinnäyteseminaareilla). Kommentit ja ideat ovat tervetulleita.
- **Marja Ola, Kaupan liitto:** Suomen Pakkauskierrätys RINKI:n hallitus ja pakkausten tuottajayhteisö kävivät Hollannissa tutustumassa kierrätyslaitokseen ja muovin erottelulaitokseen sekajätteestä. Hollanti vaikuttaa olevan edelläkävijä kiertotaloudessa.
- **Syke:**
 - o Suomen ympäristökeskukseen avautumassa useita post-doc-tason kolmivuotisia pestejä syksyn 2024 aikana. Yksi avautuvista tehtävistä liittyy kiertotalouden markkinoihin.
 - o Rakentamislaki tulossa voimaan 1.1.2025. Sen myötä avautuu toimijoiden käyttöön uusi purkumateriaali- ja rakennusjätereisteri, jota hallinnoidaan Suomen ympäristökeskuksessa. Parhaillaan Sykessä haussa järjestelmän pääkäyttäjän ja YLVA-tietopoimijan yhdistelmätehtävä.
 - o Uusi julkaisu: Kiertotalouslaki: taustaselvitys kansallisen lain edellytyksistä ja vaihtoehtoista. Petrus Kautto, Topi Turunen, Helena Valve, Hanna Entsalo: <https://helda.helsinki.fi/items/a4b5e519-7af1-4c93-8a4d-7ada0647b45d>
 - o Uusi julkaisu: Uudelleenkäyttö etusijalle: Salmenperä H., Kauppi S., Karppinen T. K. M. & Pitkänen K.: Uudelleenkäyttö etusijalle. <https://helda.helsinki.fi/items/028ade34-3694-48ca-a3a6-9f9bbc055be4>

- Syke on päivittänyt Valtakunnallisen jätesuunnitelman seuranta -sivuston indikaattoreiden esitystekniikan ja visuaalisen ilmeen, uudet kaaviot täällä: <https://www.ymparisto.fi/fi/kestava-kierto-ja-biotalous/kierratys-ja-jatteet/valtakunnallisen-jatesuunnitelman-seuranta> ja Ratkaisuja-blogi aiheesta täällä: https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Ratkaisujablogi/Heidi_Pirtonen_Jatetiedon_havainnollisem%2866983%29
- **Kuluttajaliitto:**
 - Syksyllä alkanut Sitran rahoittama yksivuotinen Jaa Se! -hanke, jonka tavoitteena edistää jakamistalouden mukaista kuluttamista sekä laajan sidosryhmäjoukon kanssa pohtia jakamistalouden mukaisen kuluttamisen esteitä ja ajureita. Hanketta toteuttaa Kuluttajaliiton kanssa Itä-Suomen yliopisto sekä muotoilutoimisto 2Loops. Lisätietoa: <https://www.kuluttajaliitto.fi/jaase/>.
 - Keväällä loppui Pistetäänkö korjaten? -hanke, jossa kartoitimme kuinka helppoa kuluttajan on saada rikkoutunut kodinkone korjattua sekä kuinka hyvin yritykset täyttävät nykyisellään korjaamista edistävän ekosuunnitteluasetuksen vaatimukset. Lisätietoa: <https://www.kuluttajaliitto.fi/korjaten/>
 - Kuluttajaliitto on osatoteuttajana EU-rahoitteisessa COMBINE-hankkeessa (2024–2026), jossa pyritään taklaamaan ruokahävikkiä kotitalouksissa, kouluissa sekä työpaikkaravintoloissa Suomessa, Ranskassa, Italiassa ja Portugalissa. Lisätietoa (englanniksi, Kuluttajaliiton hankesivut tulossa) <https://www.eufic.org/en/european-projects/project/combine-combining-interventions-to-reduce-consumer-food-waste-through-collaboration-and-innovation>
 - Vasta alkanut Hävikkihyppy-hanke (2024-2027): Ruokaviraston rahoittaman hankkeen tavoitteena on saada keskeiset ruokaketjun toimijat toteuttamaan lisätoimia kuluttajien ruokahävikin ennaltaehkäisemiseksi sekä vauhdittaa kuluttajien ruokahävikin vähentymistä tukevien ratkaisujen ja liiketoiminnan kehittämistä. Mukana mm Motiva ja PTY, Luke yms. Hankesivut tulossa.
 - Kuluttajaliitto hakenut lisäksi EAKR-hankerahaa yhteistyössä Tampereen kaupungin ja Itämeri-instituutin kanssa toiselle jakamistaloutta edistävälle valtakunnalliselle hankkeelle.
- **Business Finland:** [Mission Possible: Collaboration for a Brighter Future](#) –tilaisuus järjestetään 26.11.2024. Ilmoittautuminen on jo päättynyt, mutta Outi Suomeen voi tarvittaessa olla yhteydessä, jos osallistuminen kiinnostaa.
- **Geologian tutkimuskeskus GTK** edistää mineraalien kiertotaloutta monien projektien ja kehitystöiden myötä. Voit tutustua lisää [Mineraalien kiertotalous | GTK](#)

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Kokouksen päätös

PJ päätti kokouksen klo 11:49.